

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Debata formou „Trial“

Obecný rámec

Podstatné jméno „trial“ má v angličtině několik významů - dva z nich jsou „soudní přelíčení“ a „zkouška“ (pokus). A přesně o to v této debatě jde. Jejím cílem je *vyzkoušet* si, jak debata funguje, a v praxi si „osahat“ některé základní principy.

Trial je debata formou hraní rolí - simulací soudu. Její základ nevychází z nějaké konkrétní soudní procedury u nás či ve světě, nemá nic společného ani s pravidly debatování forem „Moot court“ či „Mock trial“ (Oblíbené formy debatování na právnických fakultách.) Postačí, když budeme vycházet z obecné představy, že u soudu vystupují **žalobci**, kteří něco či někoho žalují, **obhájci**, kteří hledají v obžalobě slabá místa, a **soudce**, který na závěr sdělí verdikt. V debatě formou Trial budeme tedy vycházet z představy, že u soudu jde o jediné - zda se žalobcům podařilo dokázat vinu žalovaného, anebo ne.

Se soudem si obvykle spojujeme i základní pravidla chování, procesy a cíl:

Slovo uděluje (a odebírá) soudce, mluvčí během svého výstupu stojí, všechny strany v debatě vystupují důstojně, snaží se o kultivovaný projev. V průběhu vystoupení mluvčích druhá strana nehovoří, pečlivě naslouchá a zapisuje si, co kdo řekl. Zápisky si dělá i soudce (v debatě nebude mít k ruce stenografa).

Všimněte si - a do debaty přeneste - i dalšího jednání postav soudu: jak obžaloba tak obhajoba jsou připraveny, mají písemné poznámky. Obžaloba dokonce může mít připravenou celou zahajovací řeč.

Obžaloba své argumenty opírá o důkazy a svědectví. Kolem nich formuluje argumenty na podporu žaloby. Obhajoba hledá slabiny v argumentech i v jejich důkazech. Formuluje závěry o neplatnosti, nevěrohodnosti (nepřesvědčivosti), případně nevýznamnosti obžaloby.

Cílem obžaloby je dokázat, že žalovaná osoba / instituce / fenomén je „nade vší pochybnost vinna“. Cílem obhajoby je přinést právě onu pochybnost - *zpochybnit* úspěšnost žaloby. Rozhodnutí o úspěšnosti snažení žaloby i obhajoby vynese soudce.

Ve svých vystoupeních se strana žalobců a obhájců střídají.

Pravidla

1/ Účastníci debaty

V debatě vystupují dvě strany: „žaloba“ a „obhajoba“. Každá strana má 3 členy - 1. žalobce (Ž1), 2. žalobce (Ž2) a 3. žalobce (Ž3), 1. obhájce (O1), 2. obhájce (O2) a 3. obhájce (O3). Role žalobců / obhájců je určena losem v dostatečném předstihu před debatou.

2/ Průběh debaty

- Debatu zahajuje mluvčí Ž1, jeho řeč trvá maximálně 3'.
- Následuje křížový výslech, ve kterém Ž1 odpovídá na otázky O3. Křížový výslech trvá maximálně 1'.
- Pokračuje mluvčí O1, jeho řeč trvá maximálně 3'.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

- Následuje křížový výslech, ve kterém O1 odpovídá na otázky Ž3. Křížový výslech trvá maximálně 1'.
- Následuje mluvčí Ž2, jeho řeč trvá maximálně 3'.
- Následuje křížový výslech, ve kterém Ž2 odpovídá na otázky O1. Křížový výslech trvá maximálně 1'.
- Následuje mluvčí O2, jeho řeč trvá maximálně 3'.
- Následuje křížový výslech, ve kterém O2 odpovídá na otázky Ž1. Křížový výslech trvá maximálně 1'.
- Následuje závěrečná řeč obžaloby, přednese ji Ž3, jeho řeč trvá maximálně 90".
- Následuje závěrečná řeč obhajoby, přednese ji O3, jeho řeč trvá maximálně 90".

Před každou další částí mají oba týmy max. 30 sekund přípravného času.

Průběh debaty graficky:

Ž1	max. 3 min.	čas na přípravu: max. 30"
O3 x Ž1	max. 1 min.	čas na přípravu: max. 30"
O1	max. 3 min.	čas na přípravu: max. 30"
Ž3 x O1	max. 1 min.	čas na přípravu: max. 30"
Ž2	max. 3 min.	čas na přípravu: max. 30"
O1 x Ž2	max. 1 min.	čas na přípravu: max. 30"
O2	max. 3 min.	čas na přípravu: max. 30"
Ž1 x O2	max. 1 min.	čas na přípravu: max. 30"
Ž3	max. 1,5 min.	čas na přípravu: max. 30"
O3	max. 1,5 min.	čas na přípravu: max. 30"

3/ Role mluvčích (v pořadí výstupů)

Ž1

Žaluje. Přednese body obžaloby. Každý bod obžaloby musí být zřejmě strukturován do 3 částí:

- Vysvětlí, kde vidí žaloba problém - co zlého žalovaná osoba / instituce / fenomén spáchal anebo páchá.
- Vysvětlí, v čem „zlo“ spočívá, proč je „to“ špatně. Vysvětlení se snaží podepřít faktickými důkazy - citacemi odborníků a jejich studii, svědectvím, daty a čísly..
- Z předchozího *vyvodí závěr* o vině žalovaného.

- Ve své obžalobě se snaží přinést více (alespoň 2) bodů obžaloby.
- Po skončení své řeči (a čase obhajoby na přípravu) odpoví na otázky mluvčího O3.

O1

Jeho úkolem je zabývat se tvrzeními mluvčího Ž1. Jeho cílem je prokázat, že dosažené *závěry* jsou *neplatné*, nebo *nedostatečně prokázané*, nebo *nevýznamné*, a vyvodit *dopad* o tom, že body žaloby vinu žalovaného *neprokazují*, nebo *nedostatečně prokazují*, nebo *nejsou významné*.

- Předešle, jakou vadou trpí první část bodu obžaloby („kde je zlo“), zda je neplatná, nedostatečně prokázaná, nebo nevýznamná.
- Vysvětlí, proč považuje první část bodu obžaloby za neplatnou, nedostatečně prokázanou, nevýznamnou. Vysvětlení se snaží podepřít faktickými důkazy - citacemi odborníků a jejich studii, svědectvím, daty a čísly...
- Ze své řeči *vyvodí závěr* o neplatnosti / neprůkaznosti / nevýznamnosti daného bodu žaloby.
 - Postup a) - c) opakuje pro všechny body obžaloby.
 - Ve své řeči se snaží využít odpovědi oponentů z předchozího křížového výslechu.
 - Po skončení své řeči (a čase obžaloby na přípravu) odpoví na otázky mluvčího Ž3.

Ž2

Jeho úkolem je rehabilitovat body obžaloby Ž1, které kritizoval O1. Rehabilitovat znamená odmítnout kritiku, dokázat, že kritika je neopodstatněná a *vyvodit závěr*, že obžaloba je platná.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Jeho cílem je dobrat se platných *dílčích závěrů o neopodstatněnosti kritiky a následného závěru o platnosti obžaloby.*

- Při své rehabilitaci se v maximální míře snaží opírat svá tvrzení o vnější zdroje - citace odborníků, fakta, data, události.
- Ž2 nesmí přinášet nové prvky či body obhajoby, může však přinést nové důkazy.
- Vyjádří se ke všem bodům obhajoby. Pokud se O1 k některému bodu obhajoby nevyjádřil, Ž2 na tento nedostatek upozorní.
- Ve své řeči se snaží využít odpovědi oponentů z předchozího křížového výsledku.
- Po skončení své řeči (a čase obhajoby na přípravu) odpoví na otázky mluvčího O1.

O2

Jeho úkolem je pokračovat v kritice (viz role O1) a *dobrat se závěrů*, že navzdory rehabilitaci Ž2 je žaloba stále neplatná / pochybná / nevýznamná.

- Vyjadřuje se k závěrům Ž2.
- Ve své kritice žaloby se v maximální míře snaží opírat svá tvrzení o vnější zdroje - citace odborníků, fakta, data, události.
- Nesmí přinášet nový směr vyvracení, může však přinést nové důkazy.
- Vyjadřuje se ke všem bodům rehabilitace. Pokud se Ž2 k některému bodu kritiky nevyjádřil, O2 na tento nedostatek upozorní.
- Ve své řeči se snaží využít odpovědi oponentů z předchozího křížového výsledku.
- Po skončení své řeči (a čase obžaloby na přípravu) odpoví na otázky mluvčího Ž1.

Ž3 (shrnutí)

Jeho úkolem je shrnout výsledky debaty. Nepřináší žádná nová tvrzení ani důkazy - dívá se na to, co v debatě zaznělo, porovná, či *závěry byly lépe zdůvodněné*. Snaží se zdůraznit význam těch *závěrů*, které obžaloba obhájila. Z těchto *závěrů* vyvodí *dopad* na prokázání viny žalovaného. Ve své řeči se snaží využít odpovědi oponentů z předchozího křížového výsledku.

O3 (shrnutí)

Jeho úkolem je shrnout výsledky debaty. Nepřináší žádná nová tvrzení ani důkazy - dívá se na to, co v debatě zaznělo, porovná, či *závěry byly lépe zdůvodněné*. Snaží se zdůraznit význam těch *závěrů*, které obhajoba vyvrátila / zpochybnila. Z těchto *závěrů* vyvodí *dopad* o pochybnosti prokázání viny žalovaného. Ve své řeči se snaží využít odpovědi oponentů z předchozího křížového výsledku.

4/ Křížový výslech

Účelem křížového výsledku je:

- a/ pomoci odhalit a ukázat slabost argumentace opozičního řečníka,
- b/ objasnit řeč předchozího řečníka,
- c/ připravit prostor pro argumentaci vlastní strany.

Tazatel se ptá, tázaný odpovídá. Otázky a odpovědi musí být stručné a jasné.

5/ Vítězství v debatě

V debatě zvítězí tým žaloby, když se mu na základě své argumentace podaří přesvědčit rozhodčího, že žalovaná osoba / instituce / fenomén / je nade vše pochybnost vinna.

V debatě zvítězí tým obhajoby, když se mu na základě své argumentace podaří vnést závažné pochyby o platnosti žaloby.

Rozhodčí hodnotí pouze to slyšel, nedomyšlí ani závěry, ani dopad argumentace. Rozhodčí vystupuje z pozice „průměrně inteligentního, ve věci obsahu debaty poučeného člověka“.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Příklady tezí pro debaty formou „Trial“

Teze debaty formou „Trial“ je velmi široce pojatá žaloba osoby, instituce, věci nebo fenoménu. Typická formulace teze zní: „Lid versus x“. Podle věku a zájmu žáků a také podle času, který chcete, aby žáci věnovali přípravě, můžete volit teze relativně jednoduché:

- *Lid vs. Lady Gaga.*
- *Lid vs. grafitti.*
- *Lid vs. školní uniformy.*
- *Lid vs. počítače.*
- *Lid vs. počítačové hry.*
- *Lid vs. Hollywood.*
- *Atd.*

Volit lze i teze složitě:

- *Lid vs. státní protidrogová politika.*
- *Lid vs. ekologismus.*
- *Lid vs. městská policie.*
- *Lid vs. multikulturalita.*
- *Lid vs. rozvojová pomoc.*
- *Atd.*

Tezi můžete zvolit z bezprostředního okolí žáků:

- *Lid vs. dopravní situace před naší školou.*
- *Lid vs. možnosti žáků naší školy na trávení času o přestávkách.*
- *Lid vs. obsah zimního výcvikového kurzu na naší škole.*
- *Lid vs. nabídka volnočasových aktivit na naší škole.*
- *Lid vs. ŠVP.*
- *Lid vs. naše školní jídelna.*
- *Atd.*

U jednodušších tezí si lze představit vcelku smysluplnou debatu i po kratší přípravě na místě - složitě teze pochopitelně vyžadují delší a hlubší přípravu. V „obecném rámci“ jsme vysvětlili, že cílem žaloby je „dokázat“. To nepůjde bez důkazů - čím méně důkazů (a kratší příprava nedává mnoho možností k jejich vyhledání), tím méně „munice“ a tím plytčí výsledek. Teze z okruhu bezprostředního okolí a zkušeností žáků mají tu výhodu, že důkazy jsou „po ruce“.